

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СПОСІБ ГАРАНТУВАННЯ КОМФОРТНОЇ ПЕНСІЇ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Горобінська І.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, irynavladuslavivna@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9670-7198

Теслюк Н.П., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, natalitesluk@gmail.com, orcid.org/0000-0002-0338-9088

Головатий В.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна, golovatijvadim@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9255-0736

NON-GOVERNMENT PENSION SECURITY AS A WAY OF GUARANTEEING A COMFORTABLE PENSION FOR UKRAINIANS

Gorobinska I.V., Ph.D. Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine, irynavladuslavivna@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9670-7198

Tesliuk N.P., Ph.D. Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine, natalitesluk@gmail.com, orcid.org/0000-0002-0338-9088

Holovaty V.V., National Transport University, Kyiv, Ukraine, golovatijvadim@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9255-0736.

Постановка проблеми. Високоякісне функціонування економіки країни залежить від того, як ефективно забезпечені фінансові ресурси для різних суб'єктів економіки. За допомогою мобілізації коштів, здійснюється активний розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів між галузями економіки. Щоб забезпечити акумуляцію вільних грошових коштів, необхідна розвинута система фінансових інститутів, які забезпечують переливання капіталу від тих, хто має заощадження, до тих, хто цей капітал потребує. Недержавні пенсійні фонди є одним з видів фінансових інституцій, які відіграють важливу роль в економіці країни. Оскільки в Україні немає накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та недостатньо фінансується солідарна система, НПФ допомагають забезпечити підвищення економічного добробуту населення. Кожен громадянин, укладаючи договір з НПФ, може самостійно визначити розмір майбутніх додаткових недержавних пенсійних виплат. Таким чином, без ефективного функціонування третього рівня пенсійної системи фінансове забезпечення населення у старості буде мінімальним, що може призвести до зниження економічного розвитку України в цілому.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Українські та закордонні вчені, включаючи В. Д. Базилевича, І. О. Кравченка, Ю. В. Вітку, І. О. Ткаліча, О. І. Білика, Т. А. Говорушка, В. І. Грушка, Я. Р. Шимка, М. Б. Ріпу, Н. В. Ткаченка, О. П. Ковалья, Н. М. Ковальову, Е. М. Лібанову, В. В. Яценка та багатьох інших проводили дослідження щодо системи недержавного пенсійного забезпечення. Незважаючи на велику кількість проведених досліджень, дана тематика залишається досить комплексною і потребує подальшої уваги. Більш того, вона має загальнонаціональне значення, адже пенсійна система є важливим елементом соціального захисту громадян і впливає на їх якість життя. Тому продовження досліджень є необхідним для покращення функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наголошуючи на значущості досліджень незалежних вітчизняних та закордонних вчених у формуванні сучасного розуміння організації недержавного пенсійного забезпечення, необхідно відзначити, що ця тема залишається актуальною та потребує подальшого наукового осмислення. З аналізу наукових розробок в цій галузі можна зробити висновки про необхідність подальшого вивчення емпіричних даних та національних особливостей становлення та розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Постановка завдання. Стаття спрямована на вивчення поточного стану та характеристик функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення в якості засобу забезпечення соціального захисту для працюючого населення. Основна мета полягає у визначенні можливостей та перспектив подальшого розвитку цієї системи в Україні.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку зі значним зменшенням працездатного населення та зростанням числа пенсіонерів, питання пенсійного забезпечення почало турбувати світову спільноту

ще на початку ХХ століття. Відповідно до цієї тенденції, більшість розвинених країн світу розробили багаторівневу систему пенсійного забезпечення, яка дозволила громадянам накопичувати грошові кошти на дожиття з різних джерел фінансування, включаючи недержавні пенсійні фонди. Ця система базується на обов'язкових та добровільних внесках до відповідних накопичувальних фондів.

В Україні багаторівнева система пенсійного забезпечення сформувалася ще у 2003 р., після прийняття відповідних законів «Про недержавне пенсійне забезпечення» №1057-IV та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» №1058-IV і триває до сьогодні [1].

Законодавство в нашій державі передбачає наявність трьох рівнів системи пенсійного забезпечення. На першому рівні знаходиться солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка базується на принципах солідарності та субсидування, та є відповідальною за виплату пенсій та соціальних послуг за рахунок коштів державного Пенсійного фонду. На другому рівні знаходиться накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка ґрунтується на принципах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах. На третьому рівні знаходиться система недержавного пенсійного забезпечення, яка базується на принципах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень [8].

В Україні наразі пенсійне забезпечення громадян здійснюється за рахунок поточних доходів солідарної системи, яка відповідає першому рівню державного пенсійного забезпечення. Однак, цих виплат не вистачає для забезпечення базових потреб пенсіонерів. Оскільки прогнозується зменшення коефіцієнта заміщення в солідарній пенсійній системі після 2030 року через демографічну ситуацію та тенденції на ринку праці, питома вага частини пенсійного доходу з додаткових систем добровільного чи обов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення збільшуватиметься. Тому майбутнім українським пенсіонерам доведеться працювати довше, економити більше та витратити менше.

Недержавний пенсійний фонд (НПФ) – це фінансова установа, яка не займається підприємницькою діяльністю, але згідно з законодавством забезпечує збір пенсійних внесків, інвестує їх у доходні активи та здійснює пенсійні виплати.

Станом на 2021 рік в Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 63 недержавні пенсійні фонди та 19 адміністраторів НПФ (довідково: станом на 2020 у Державному реєстрі налічувалось 63 НПФ та 22 адміністратори). При цьому, слід зазначити, що аналітична інформаційна довідка сформована за даними 19 адміністраторів щодо діяльності 58 діючих недержавних пенсійних фондів [6].

Територіальний розподіл недержавних пенсійних фондів представлено на рис.1 [6].

Рисунок 1 – Територіальний розподіл недержавних пенсійних фондів
Figure 1 – Territorial distribution of non-state pension funds

Недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 9 регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена у м. Києві – 40, або 69,0% від загальної кількості діючих НПФ.

Україна започаткувала систему недержавного пенсійного забезпечення у 2005 році, щоб доповнити державну систему та забезпечити гідний рівень життя людей, які вийшли на пенсію [2].

Система працює на чотирьох базових принципах:

1) добровільна участь у недержавному пенсійному фонді, щоб додатково накопичувати кошти до пенсійного віку;

2) економічна та соціальна зацікавленість роботодавців та працівників у недержавному пенсійному забезпеченні;

3) інвестиційна діяльність, яка не повинна бути спрямована на інтереси вкладників, а має на меті збереження заощаджень громадян у пенсійних активах;

4) необхідність державного контролю та регулювання діяльності НПФ.

Недержавна пенсійна система дозволяє не тільки створювати додаткові джерела пенсійних виплат, але й накопичувати довгострокові інвестиційні ресурси, що знижує вартість кредитів та підвищує ліквідність фінансового ринку. Це робить її привабливою як для громадян, так і для державної фінансової складової.

Серед недержавних пенсійних фондів на кінець 2021 року найбільший обсяг активів був у корпоративного недержавного пенсійного фонду НБУ (таблиця 1).

Таблиця 1 – Основні показники діяльності НПФ України станом на 2021 рік
Table 1 – The main indicators of the activity of the NPF of Ukraine as of 2021

Назва НПФ	Чиста вартість активів, грн.	Кількість учасників, осіб	Сума надходжень пенсійних внесків, грн.	Сума здійснених пенсійних виплат, грн.	Загальна сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, грн.
Корпоративний недержавний пенсійний фонд Національного банку України	1 666 394 795,72	12 710	1 290 478 264,2	765 296 310,35	22 760 044,32
Непідприємницьке товариство "Недержавний корпоративний пенсійний фонд ВАТ "Укрексімбанк"	320 800 730,87	5 835	176 872 497,25	99 691 229,56	20 969 121,72
Відкритий пенсійний фонд "ОТП Пенсія"	304 136 604,15	60 784	201 905 068,85	18 887 798,89	41 932 486,75
Відкритий пенсійний фонд "ПРИВАТФОНД"	275 152 366,43	50 997	180 699 604,39	28 964 019,65	26 232 599,97
Відкритий недержавний пенсійний фонд "Емерит-Україна"	213 540 848,52	69 777	68 948 804,47	64 334 032,96	53 734 711,06
Відкритий пенсійний фонд «Фармацевтичний»	180 141 697,22	1 419	107 170 639,85	17 110 667,52	37 597 359,77
Непідприємницьке товариство "Відкритий пенсійний фонд "Династія"	114 081 750,14	41 121	79 353 166,32	4 267 960,68	10 784 021,12
Професійний пенсійний фонд незалежної галузевої професійної спілки енергетиків України	96 892 819,87	36 379	87 690 339,24	41 927 450,32	57 713 885,71
Непідприємницьке товариство "відкритий недержавний пенсійний фонд "ВСІ"	75 645 030,52	55 010	81 486 396,82	40 018 212,91	30 917 562,54
Відкритий недержавний пенсійний фонд "Золота осінь"	61 632 011,69	11 939	57 486 543,09	259 859,25	3 373 195,94
Всього	3 308 418 655,13	345 971	2 332 091 322,48	1 080 757 542,09	306 014 988,9
Загальна сума по всіх НПФ	3 781 411 101,75	889 723	2 819 460 829,47	1 240 757 990,48	509 923 709,10

Варто звернути увагу, що серед обраних фондів 7 НПФ є відкритими, а інші 2 – корпоративні та 1 професійний. Враховуючи основні показники даних фондів варто зазначити, що саме Корпоративний недержавний пенсійний фонд Національного банку України має найбільшу чисту вартість активів – 1 666 394 795,72 грн. (44,07% від загальної вартості активів НПФ).

В цілому Топ-10 недержавних пенсійних фондів мають 87,49% від загальної вартості всіх активів (рис. 2), що свідчить про контрольованість та зосередженість діяльності саме у цих фондах. У випадках коли деякі із інших фондів можуть бути ліквідованими, діяльність здійснювана рештою з легкістю покриє можливі витрати.

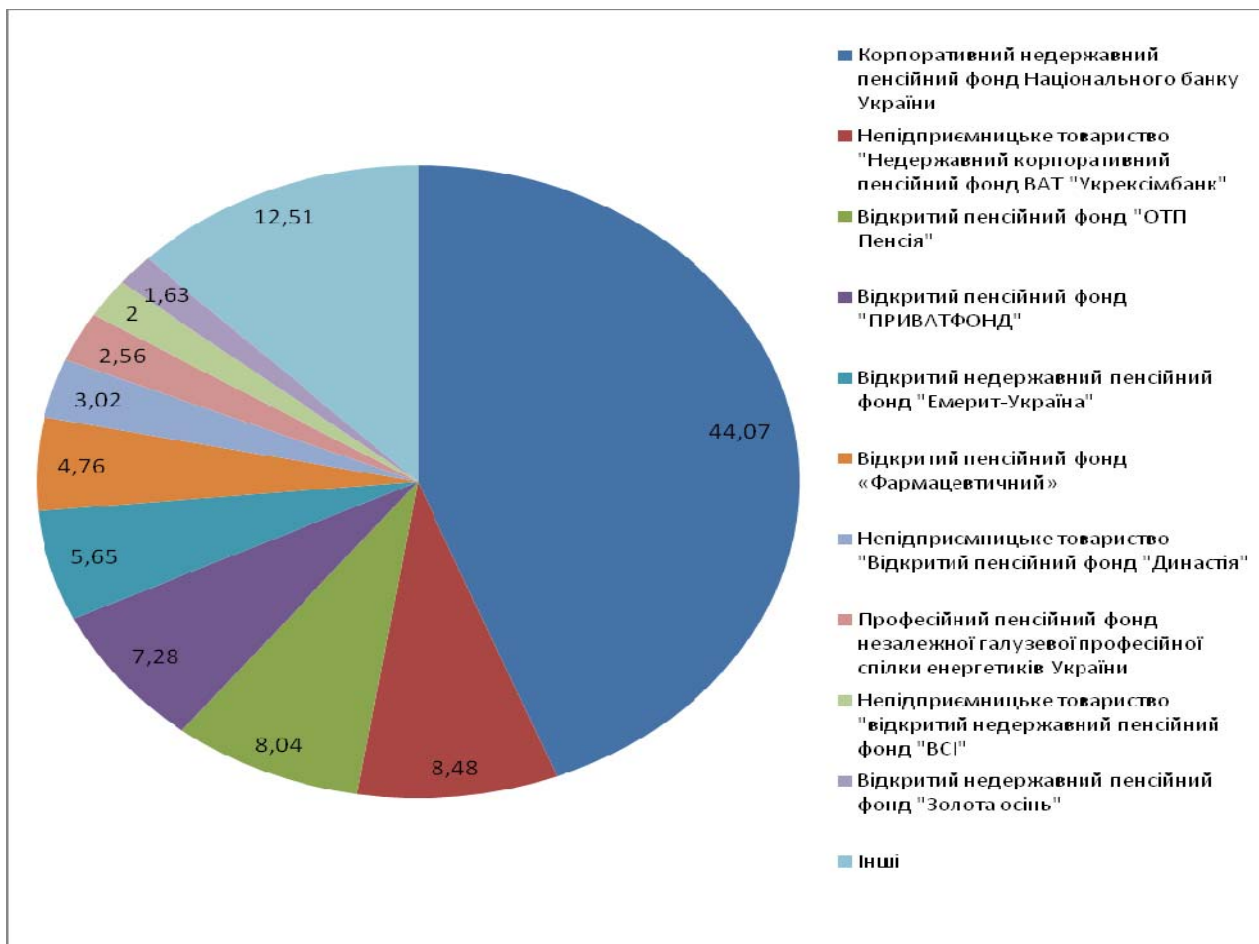

Рисунок 2 – Питома вага активів НПФ України станом на 2021 рік
Figure 2 – Specific weight of assets of the National Fund of Ukraine as of 2021

Джерело: складено на основі [6]

На рис. 3 зображено пенсійні внески та виплати станом на 2021 р., де чітко прослідковується тенденція перевищення внесків над виплатами. При більшому дослідженні можна дійти висновку, що у НПФ які існують протягом тривалого часу зростають обсяги пенсійних виплат. Наприклад, ВНПФ «Емерит-Україна» отримує 68,95 млн. грн. від пенсійних внесків але ж і пенсійні виплати становлять 64,33 млн. грн., що майже перевищують внески [6].

Замість цього, виплати, що компенсуються з пенсійних активів ВНПФ «Емерит-Україна», становлять 53,73 млн. грн., що на 10,6 млн. грн. більше, ніж пенсійні виплати. При адмініструванні деяких недержавних пенсійних фондів витрати на їх обслуговування є досить значними. Однак, витрачаючи великі кошти на обслуговування, не отримуючи при цьому додаткових пенсійних внесків, не є продуктивною діяльністю для НПФ.

На сьогодні можна помітити, що недержавні пенсійні фонди ще знаходяться на етапі розвитку, оскільки суми виплат пенсій є незначними, оскільки більшість учасників фондів ще не досягли пенсійного віку і лише накопичують додаткову пенсію. У той же час, обсяги пенсійних внесків та суми витрат на управління недержавними пенсійними фондами зростають, що свідчить про їхнє посилення [9].

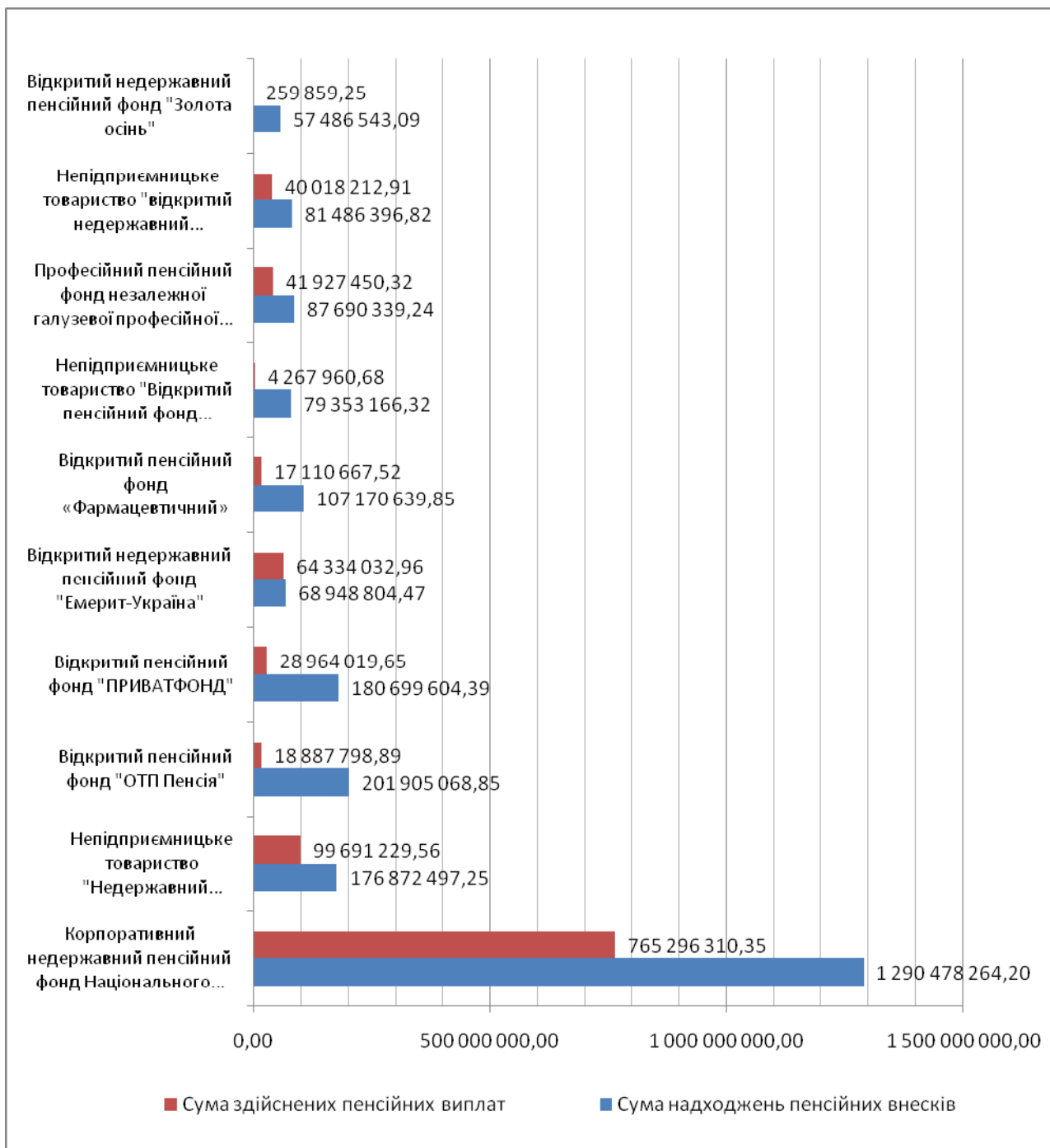

Рисунок 3 – Пенсійні виплати та внески станом на 2021 р., грн. (у розрізі фондів)
 Figure 3 – Pension payments and contributions as of 2021, UAH. (in terms of funds)

Джерело: складено на основі [6]

На сьогодні, Україна стикається зі значною кількістю перешкод у розвитку накопичувальної системи пенсійного забезпечення (НПФ). Для вирішення цієї проблеми необхідно проаналізувати внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на роботу НПФ. Зовнішні проблеми, серед яких нестабільна політична та економічна ситуація, недовіра до фінансових установ, низький рівень фінансової грамотності населення та недостатній розвиток фондового ринку та військові дії є особливо значущими. Вирішення зовнішніх проблем потребує комплексних заходів на державному рівні. Підтримка стабільності третього рівня накопичувальної системи є важливим кроком, який не може бути забезпечений без забезпечення стабільності пенсійної системи загалом.

Серед внутрішніх проблем найбільш актуальними є недостатній рівень наявних інструментів для аналізу інвестиційних можливостей фондів, недостатньо кваліфікованих кадрів для управління активами фонду та відсутність достатньо компетентного персоналу загалом.

З метою покращення функціонування мережі недержавних пенсійних фондів в Україні, необхідно розробити комплекс заходів, який включає:

- забезпечення більшої прозорості в діяльності НПФ та захист прав їх учасників;
- створення фонду гарантування пенсійних внесків учасників, що повертатиме частину вкладів у разі банкрутства обраного НПФ. Це сприятиме збільшенню довіри громадян до цих фінансових установ;
- удосконалення та актуалізація нормативно-правової бази, що стосується управління ризиками, що пов'язані з діяльністю НПФ;
- запровадження ініціативи для поліпшення фінансової грамотності населення та збільшення зацікавленості громадськості в участі у недержавній пенсійній системі.
- зниження податкового навантаження на виплати пенсійним фондам недержавних пенсійних програм учасникам, які досягли пенсійного віку.
- надання пільг юридичним особам, що є засновниками недержавних пенсійних фондів з великою кількістю учасників.
- сприяння розвитку фінансового ринку в Україні з метою розширення асортименту фінансових інструментів, доступних для інвестування у недержавні пенсійні фонди.

Висновки. Недержавні пенсійні фонди є важливим елементом пенсійної системи та сприяють підвищенню добробуту населення та розвитку економіки. Однак, в Україні ця система наразі знаходиться на стадії початкового розвитку та не є дуже популярною серед населення. Це пояснюється недостатнім рівнем захисту від ризиків, обмеженою кількістю фінансових інструментів та низьким рівнем інформаційної підтримки. У світлі військових дій на території країни, необхідно розробити програму комплексних заходів для підтримки розвитку недержавних пенсійних фондів. Ефективність їх діяльності залежить не тільки від модернізації пенсійної системи, але й від життєвого рівня населення та розвитку фінансового ринку.

Для досягнення ефективного управління пенсійними активами та уникнення формування однакових інвестиційних портфелів НПФ на протязі багатьох років необхідно удосконалити нормативно-правову базу та розширити діапазон інвестицій. Розв'язання цих проблем потребує постійного моніторингу змін у законодавстві та аналізу розвитку ринку фінансових послуг для пошуку нових та більш прибуткових інвестицій. Тому, недержавні пенсійні фонди можуть стати перспективним напрямком соціального розвитку економіки України, проте для ефективного функціонування на ринку фінансових послуг необхідно вирішувати нагальні проблеми.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Закон України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
2. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09 лип. 2003 р. № 1057-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
3. Ткаліч О. І. Зарубіжний досвід правового статусу недержавних пенсійних фондів. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2012. № 8. С. 46-49. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_8_14
4. Ріппа М., Шимко Я. Економічна природа недержавних пенсійних фондів. Економічний вісник університету. 2019. № 41. С. 162–170. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-41-162-17>
5. Фурдак М. М. Система пенсійного забезпечення в Україні – деякі аспекти реформування. Бізнес Інформ. 2021. №6. С. 176–183. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-176-183>
6. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 2021 рік: веб-сайт НКЦПФР. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#tab-5>
7. Пищуліна О., Коваль О., Бурлай Т. Фінансові, соціальні та правові аспекти пенсійної реформи України. Світовий досвід та українські реалії. Київ: Заповіт, 2017. 456 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/uploads/article>
8. Панченко І. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: стан і перспективи розвитку. Управління розвитком. 2015. № 5. С. 43–44.

9. Фисун І. В., Смішко І. І. Перспективи розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2014. № 1. С. 23–30.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro zahalnooboviazkove pensiine strakhuvannia» vid 09.07.2003 r. № 1058-IV. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
2. Pro nederzhavne pensiine zabezpechennia : Zakon Ukrainy vid 09 lyp. 2003 r. № 1057-IV. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
3. Tkulich O. I. Zarubizhnyi dosvid pravovoho statusu nederzhavnykh pensiinykh fondiv. Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. 2012. № 8. S. 46-49. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_8_14
4. Rippa M., Shymko Ya. Ekonomichna pryroda nederzhavnykh pensiinykh fondiv. Ekonomichni visnyk universytetu. 2019. № 41. S. 162–170. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-41-162-17>
5. Furdak M. M. Systema pensiinoho zabezpechennia v Ukraini – deiaiki aspekty reformuvannia. Biznes Inform. 2021. №6. С. 176–183. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-176-183>
6. Pidsumky rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia stanom na 2021 rik: veb-sait NKTsPFR. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#tab-5>
7. Pyshchulina O., Koval O., Burlai T. Finansovi, sotsialni ta pravovi aspekty pensiinoi reformy Ukrainy. Svitovyi dosvid ta ukraïnski realii. Kyiv: Zapovit, 2017. 456 s. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://razumkov.org.ua/uploads/article>
8. Panchenko I. Nederzhavne pensiine zabezpechennia v Ukraini: stan i perspektyvy rozvytku. Upravlinnia rozvytkom. 2015. № 5. S. 43–44.
9. Fysun I. V., Smishko I. I. Perspektyvy rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia v Ukraini. Naukovi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriiia «Ekonomichni nauky». 2014. № 1. S. 23–30.

РЕФЕРАТ

Горобінська І.В. Недержавне пенсійне забезпечення як спосіб гарантування комфортної пенсії для українців / І.В. Горобінська, Н.П. Теслюк, В.В. Головатий // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науковий журнал. – К.: НТУ, 2023. – Вип. 2 (56).

У статті розглянуто особливості функціонування недержавних пенсійних фондів в Україні, виявлені їх проблеми та можливості для подальшого розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення.

Об’єкт дослідження – діяльність недержавних пенсійних фондів на ринку фінансових послуг в Україні.

Мета роботи – вивчення ролі недержавні пенсійні фонди в системі пенсійного забезпечення України та дослідження основних напрямків та особливостей розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні на сучасному етапі.

Методи дослідження – метод системного аналізу, метод аналізу та синтезу, метод порівняння.

Протягом останніх десятиліть пенсійна система України зазнала значних змін. Нині загальнообов’язкова державна пенсійна система включає всі внески, які роботодавці платять на користь працюючих. Розмір пенсії залежить від рівня заробітної плати, з якої сплачувалися внески, та терміну їх сплати. Україна успішно впровадила третій рівень пенсійної системи - недержавне пенсійне забезпечення, яке включає недержавні пенсійні фонди, регульовані державою. Проте, багато проблем залишаються невирішеними: перший рівень не забезпечує повністю людей пенсійного віку гідними пенсіями, другий рівень знаходиться у стадії розробки, а третій рівень не виконує своєї основної функції – соціального захисту працюючих у майбутньому та розвитку вітчизняного фондового ринку та економіки загалом. Недержавні пенсійні фонди виступають як фінансові інституції, які формують довгострокові фінансові ресурси та трансформують їх у інвестиційний капітал, за рахунок пенсійних внесків громадян. Вони несуть відповідальність за результати своєї діяльності. Діяльність недержавних пенсійних фондів має на меті залучення коштів від фізичних та

юридичних осіб у вигляді пенсійних внесків з метою захисту від інфляції та отримання максимальної дохідності при мінімальних ризиках.

Висновки – недержавні пенсійні фонди в Україні виконують важливу роль у формуванні додаткових пенсійних активів для громадян і сприяють розвитку вітчизняного фондового ринку. Однак, існують певні проблеми, які необхідно вирішувати, щоб забезпечити більш ефективне функціонування недержавних пенсійних фондів. Зокрема, необхідно забезпечити більш прозоре та ефективне регулювання діяльності фондів, знизити ризики вкладень, забезпечити адекватний рівень захисту пенсійних активів та залучити більше учасників до недержавних пенсійних фондів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПЕНСІЙНА СИСТЕМА, НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД, АКТИВИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ.

ABSTRACT

Gorobinska I.V., Tesliuk N.P., Holovatyi V.V. Non-state pension provision as a way of guaranteeing a comfortable pension for Ukrainians. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific journal. – Kyiv: National Transport University, 2023. – Issue 2 (56).

The article examines the peculiarities of the functioning of non-state pension funds in Ukraine, identifies their problems and opportunities for further development of the system of non-state pension provision.

The object of the research is the activity of non-state pension funds on the market of financial services in Ukraine.

The purpose of the work is to study the role of non-state pension funds in the pension system of Ukraine and research the main directions and features of the development of non-state pension funds in Ukraine at the current stage.

Research methods – method of system analysis, method of analysis and synthesis, method of comparison.

In recent decades, the pension system of Ukraine has undergone significant changes. Currently, the mandatory state pension system includes all contributions that employers pay for the benefit of employees. The size of the pension depends on the level of wages from which the contributions were paid and the term of their payment. Ukraine has successfully implemented the third level of the pension system - non-state pension provision, which includes non-state pension funds regulated by the state. However, many problems remain unresolved: the first level does not fully provide people of retirement age with decent pensions, the second level is under development, and the third level does not fulfill its main function - the social protection of workers in the future and the development of the domestic stock market and the economy in general. Non-state pension funds act as financial institutions that form long-term financial resources and transform them into investment capital at the expense of citizens' pension contributions. They are responsible for the results of their activities. The activities of non-state pension funds are aimed at attracting funds from individuals and legal entities in the form of pension contributions in order to protect against inflation and obtain maximum returns with minimal risks.

Conclusions – non-state pension funds in Ukraine play an important role in the formation of additional pension assets for citizens and contribute to the development of the domestic stock market. However, there are certain problems that need to be solved in order to ensure more efficient functioning of non-state pension funds. In particular, it is necessary to ensure more transparent and effective regulation of fund activity, reduce investment risks, ensure an adequate level of protection of pension assets, and attract more participants to non-state pension funds.

KEY WORDS: PENSION SYSTEM, NON-GOVERNMENT PENSION SECURITY, NON-GOVERNMENT PENSION FUND, NON-GOVERNMENT PENSION FUND ASSETS

АВТОРИ:

Горобінська Ірина Владиславівна, Національний транспортний університет, кандидат економічних наук, доцент, старший викладач кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: irynavladuslavivna@gmail.com, +380677822674, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, к. 424, orcid.org/0000-0001-9670-7198.

Теслюк Наталія Петрівна, Національний транспортний університет, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: natalitesluk@gmail.com, +380679205826, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, к. 424, orcid.org/0000-0002-0338-9088.

Головатий Вадим Володимирович, Національний транспортний університет, студент групи ФТМ-I-1 факультету менеджменту, логістики та туризму, e-mail: golovatijvadim@gmail.com, +380971059921, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, orcid.org/0000-0001-9255-0736.

AUTHORS:

Gorobinska Iryna, National Transport University, Ph.D. Economics, Associate Professor, Senior Lecturer of the Department of Finance, Accounting and Audit, e-mail: irynavladuslavivna@gmail.com, +380677822674, Ukraine, 01010, Kyiv, str. Omelyanovycha-Pavlenka, 1, room 424, orcid.org/0000-0001-9670-7198.

Tesliuk Nataliia, National Transport University, Ph.D. Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, e-mail: natalitesluk@gmail.com, +380679205826, Ukraine, 01010, Kyiv, st. Omelyanovycha-Pavlenka, 1, k. 424, orcid.org/0000-0002-0338-9088.

Holovaty Vadym, National Transport University, Student of the FTm-I-1 Group of the Faculty of Management, Logistics and Tourism, e-mail: golovatijvadim@gmail.com, +380971059921, Ukraine, 01010, Kyiv, str. Omelyanovycha-Pavlenka, 1, orcid.org/0000-0001-9255-0736.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиліук А.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту, Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWER:

Bazilyuk A.V., Ph.D., Economics (Dr.), Professor, National Transport University, Professor of Department of Finances, Account and Audit, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko Ye.V., Doctor of Economics, Professor, President of Ukrainian Academy of Investment in Science and Construction, Kyiv, Ukraine.